

JAARVERSLAG 2022

President Zelensky op bezoek bij Oekraïense grenstroepen. Foto Ukrainian Presidential Press-service.

VERBREIDING EN VERDIEPING IN EEN OORLOGSJAAR

0. OP WEG NAAR VERBREIDING

Ook voor RaamopRusland was 2022 het jaar dat we onder ogen moesten zien dat het Russische revanchisme nog onbegrensd bleek dan vermoed en intussen niet alleen een bedreiging voor de buurlanden was geworden maar voor de democratische rechtsorde in heel Europa. Het besluit van het Kremlin om op 24 februari 2022 het soevereine buurland Oekraïne gewapenderhand binnen te vallen, was namelijk op ideologische overwegingen gebaseerd. De oorlog tegen Oekraïne werd in de loop van het jaar daarom meer en meer een oorlog tegen het 'collectieve' Westen.

Dat heeft ook voor RaamopRusland gevolgen gehad. Onze naam bijvoorbeeld riep bij derden vragen op. Waren we louter geïnteresseerd in Rusland? Suggereerde deze focus op Rusland niet een gebrek aan besef dat het verzet van Oekraïne ook en vooral een dekolonisatiestrijd was? Met andere woorden: waar stonden wij eigenlijk zelf?

Ons antwoord was tweeledig. De inhoud van onze site is onverbloemd. We zijn niet neutraal maar kiezen partij tegen de agressor en voor de slachtoffers. Maar steun voor Oekraïne maakt kennis over Rusland niet minder belangrijk. Al dekt de vlag de lading niet meer helemaal, de naam Raam op Rusland is ingeburgerd en niet eenvoudig te vervangen. Voorlopig houden we het zo. Daar kan het echter niet bij blijven.

Laatste pre-invasie vergadering van de nationale Veiligheidsraad op maandag 21 februari 2022. Foto Kremlin

RaamopRusland is begin 2016 opgericht met als doel om een zelfstandig podium te worden dat analytische kennis over de maatschappelijke ontwikkelingen in Rusland, Oekraïne, Belarus en andere voormalige Sovjetrepublieken vergaart en verspreidt. Ons baserend op de democratische waarden, die binnen de Raad van Europa zijn verankerd in het Europese mensenrechtenverdrag, hoopten we met een journalistiek gedreven podium bij te kunnen dragen aan de meningsvorming over onze verhouding tot Rusland, Oekraïne, Belarus en andere landen in Oost-Europa.

Op die donderdag eind februari 2022 maakte het Kremlin duidelijk gemaakt dat het geen deel meer van dat rechtsstatelijke Europa wil zijn. Vanaf dat moment is de dialoog zo op sterven na dood.

Daarmee kwam ook het bestaansrecht van RaamopRusland in een ander daglicht te staan. Aangezien de kans klein is dat de oorlog tegen Oekraïne snel zal eindigen in een door iedereen omarmde en zodoende ook duurzame vrede moesten ook wij ons de vraag stellen: hoe verder?

Als we dat zelf niet hadden kunnen bedenken, dan hadden onze lezers ons daar wel aan herinnerd. Nooit in ons zevenjarige bestaan kregen we zoveel reacties als in het afgelopen verslagjaar.

In de eerste oorlogsmaand hebben we bovendien ook kennisgemaakt met het Gieskes Strijbis Fonds. Dit fonds acht goede informatie Rusland en Oekraïne essentieel voor de menings- en besluitvorming in een democratische rechtsstaat. RaamopRusland is een schakeltje in dat proces. Het Gieskes Strijbis Fonds wilde ons helpen om de continuïteit van RaamopRusland op middellange termijn te stutten. Dankbaar voor dit aanbod maakten we in de loop van het jaar een plan dat beoogt RaamopRusland te vernieuwen, te verjongen, te verbreden en vooral ook te professionaliseren. Eind 2022 besloot het Gieskes Strijbis Fonds dat plan komende drie jaar financieel te steunen.

1. WERKTERREINEN

Het zal geen verbazing wekken dat de aard van onze werkzaamheden in het oorlogsjaar 2022 in belangrijke mate ad hoc werd bepaald. Elke nieuwe dag bracht nieuwe gebeurtenissen en dus nieuwe feiten die we moesten zien te duiden.

Ondanks deze turbulentie heeft RaamopRusland in 2022 ook aandacht kunnen besteden aan de samenwerking met zijn partners in de academische en bestuurlijke wereld.

a) Academische inbedding

De 'alliantie' die RaamopRusland en de opleiding Russian and Eurasian Studies van de Universiteit Leiden in september 2018 zijn aangegaan, is in 2022 in positieve zin geëvalueerd. Beide partijen willen de samenwerking voortzetten en, na de coronadip, weer nieuw leven inblazen.

b) Rusland Oost-Europa Kennis Alliantie

Het kennisnetwerk Reka (Russia Eastern Europe Knowledge Alliance) heeft in 2022 veel van RaamopRusland gevraagd en omgekeerd ook gegeven.

Mede door de inzet van Instituut Clingendael en RaamopRusland is Reka in 2021 via een tender van het ministerie van Buitenlandse Zaken tot stand kunnen komen. Sinds haar oprichting fungeert Reka als draaipunt tussen de overheid in Den Haag, die beleidsvragen heeft, en het rijkgeschakeerde veld van experts die werkzaam zijn bij universiteiten, denktanks of media en antwoord kunnen geven op die vragen van de departementen en andere bestuurslagen. Daarnaast kan Reka als regisseur en een 'eerlijke makelaar' zelf onderzoeksvragen opwerpen en eventueel (on)gevraagd advies uitbrengen.

RaamopRusland adviseert het secretariaat van Reka, neemt deel aan het periodieke overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken over lopende onderzoeken en kan desgewenst specifieke opdrachten uitvoeren. In het verslagjaar 2022 heeft RaamopRusland de leiding gehad over en/of meegewerkt aan de volgende projecten en activiteiten:

- Periodieke gesprekken op (semi)ambtelijk niveau over met name de gevolgen van de oorlog voor de Russische en Oekraïense maatschappij.
- Korte inleiding tot en begeleiding van een literatuurstudie c.q. briefing over de maatschappelijke rol van de (orthodox) christelijke kerken in Rusland en Oekraïne.
- Participeren in en voorzitten van expertsessies ter advies voor een nieuwe Ruslandstrategie van de regering en concipiëren van samenvattende notitie voor ministerie van Buitenlandse Zaken.
- Begeleiden van een kwalitatief sociologisch onderzoek naar de verschillen en overeenkomsten tussen de Russische en Oekraïense gemeenschappen in Nederland.
- Organisatie van een netwerkbijeenkomst met alle partners in Den Haag.

c) *Eigen onderzoeksagenda*

Na afronding in 2021 van ons onderzoek naar de vraag of er in Rusland nog plaats is voor een autonome en onafhankelijke *civil society* – antwoord: nee – heeft RaamopRusland geen eigen onderzoeken meer opgezet en uitgevoerd. Het civil society project is in 2022 administratief afgerond.

Gedwongen door de Russische invasie in Oekraïne hebben we in het verslagjaar 2022 alle aandacht en energie gericht op de oorlog in Oost-Europa en daarom geen nieuw eigen onderzoek kunnen starten. De doelstelling om ook eigen onderzoek te doen, blijft niettemin onverminderd van kracht.

d) *Menings- en beleidsvorming*

Meer dan ooit zijn medewerkers van RaamopRusland in 2022 naar buiten getreden om hun kennis over Rusland, Oekraïne en andere voormalige Sovjetrepublieken te delen met redacties, lezers, luisteraars, kijkers en met volksvertegenwoordigers, bestuurders of ambtenaren. Daarmee vervulden we in 2022 zoals nimmer tevoren een brugfunctie tussen overheid en bestuur en publieke opinie.

e) *Website*

De website van RaamopRusland is het belangrijkste podium voor onze werkzaamheden gebleven. Sinds 2016 hebben we een grote schare auteurs uit binnen- en buitenland weten aan te trekken. Die groep is in 2022 niet uitgedijd maar eerder gekrompen, omdat de feitelijke uitzonderingstoestand en militaire censuur in Rusland ons noopten ons terughoudend op te stellen met het publiceren van artikelen van Russische auteurs die door hun medewerking aan onze site in eigen land gevaar zouden kunnen lopen. Conform nieuwe wetgeving kunnen die worden gebrandmerkt als ‘buitenlandse agenten’ of ‘landverraders’, met alle financiële en strafrechtelijke consequenties van dien.

2. KWANTITATIEVE RESULTATEN

De website van RaamopRusland heeft drie pijlers: dagelijkse actualiteiten, analyses van relevante gebeurtenissen en ontwikkelingen en discussiestukken over langer lopende processen. De redactie verwijst via links zoveel mogelijk naar originele bronnen of artikelen. Via een wekelijkse nieuwsbrief en sociale media wordt het publiek op de hoogte gehouden van de nieuwe bijdragen.

Hoewel we ons terughoudend opstelden als het ging om allerlei militaire en geopolitieke analyses voorzag RaamopRusland kennelijk in een groeiende behoefte aan informatie en duiding van de maatschappelijke ontwikkelingen in Rusland en Oekraïne.

In 2022 is de omvang van ons lezers- en volgerspubliek enorm gegroeid. Zowel het bezoek aan onze website als het aantal abonnees steeg in de loop van het jaar met circa 50 procent.

a) Productie website

In de zeven jaar sinds de lancering in 2016 heeft RaamopRusland ruim 2200 artikelen gepubliceerd, die niet eerder in een Nederlands (massa)medium waren verschenen. In 2022 verschenen bijna 275 unieke artikelen. De producties leiden een 'lang leven' omdat het leesgedrag niet alleen wordt bepaald door actualiteit. Oude artikelen worden vaak ver na publicatie alsnog geraadpleegd.

b) Bereik website

Het kwantificeren van het bereik van RaamopRusland in 2022 is moeilijk geworden. Google Analytics, een van de meest gebruikte en simpelste rekenlinialen, heeft recent namelijk een aantal cruciale parameters gewijzigd. De nieuwe cijfers zijn daarom niet zomaar te vergelijken met de oude cijfers.

Op grond van eerdere waarnemingen mogen we er niettemin redelijkerwijs van uit gaan dat de website in 2022 is bezocht door circa 200.000 unieke bezoekers, tegen 155.000 unieke bezoekers in 2021. Dat is een groei van ruim 33 procent, de scherpste stijging sinds 2016.

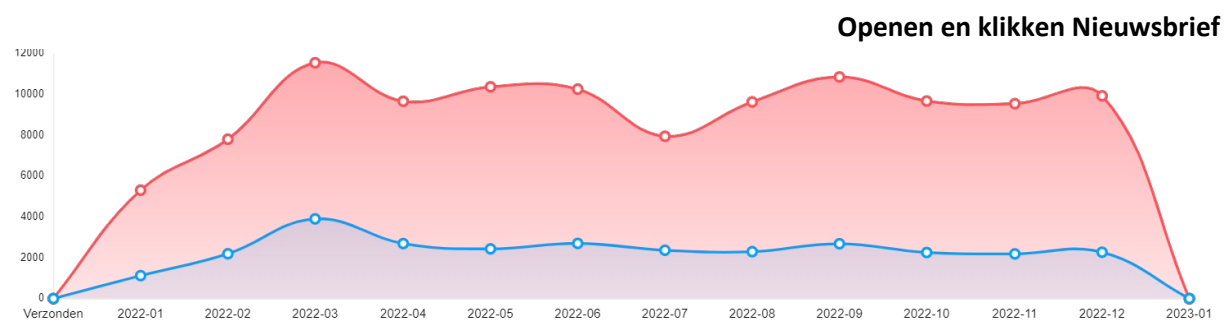
Op grond van de nieuwe methodiek van Google Analytics weten we dat de website in het verslagjaar 2022 meer dan 350.000 nieuwe gebruikers trok: ruim 60.000 gebruikers keerden een of meerdere keren terug. Deze gebruikers waren goed voor 600.000 sessies en meer dan 1 miljoen paginaweergaven. De gebruikers zijn gemiddeld 4½ minuut actief op de site.

Ruim de helft (53%) van de bezoekers vond ons 'organisch' via een zoekmachine. Een vijfde (20%) bezocht ons rechtstreeks. Een zesde (17%) bereikte ons via sociale media.

c) Nieuwsbrief en website

Belangstellenden kunnen zich (gratis) abonneren op een wekelijkse nieuwsbrief met de laatste artikelen. In dit abonnee-tal zat een consequent stijgende lijn van meer dan 25 procent per jaar. In verslagjaar 2022 is het aantal abonnees met 50 procent toegenomen. Ultimo 2022 ontvingen ongeveer 3600 mensen de e-nieuwsbrief.

De abonnees op de nieuwsbrief van RaamopRusland lezen de website het meest aandachtig. Bijna drie vijfde (57%) van de abonnees opent de wekelijkse e-mailbrief.

Grafiek Joomla

De meeste gebruikers van de website komen uit Nederland: in 2022 bijna driekwart (71%). De website wordt daarnaast redelijk goed bezocht door belangstellen uit buurland België (9%), de Verenigde Staten (7%) en het Verenigd Koninkrijk (1,3%).

De trend dat RaamopRusland meer en meer met behulp van smartphones wordt gebruikt, heeft zich doorgezet. De groep smartphone-bezoekers is in 2022 met 58% de grootste, gevolgd door gebruikers van een desktopcomputer (37%) en tabletgebruikers (5%).

Het best geraadpleegde artikel werd door ongeveer 15.000 bezoekers gelezen; het minst aangeklikte artikel werd door bijna 1000 gebruikers gelezen.

d) Donateurs

Dat de oorlog effect heeft op de aandacht en bezorgdheid van onze volgers heeft zich bij uitstek geuit in de donaties. In het eerste half jaar van 2022 hebben we bijna € 50.000 aan giften mogen ontvangen. Dat is ongeveer vijf keer meer dan in het hele jaar voor de oorlog.

In 2023 lijkt die lijn zich te consolideren, zij het vermoedelijk niet op zo'n hoog niveau als in 2022.

e) Oktober Lezing

Onze zesde Oktober Lezing, georganiseerd in samenwerking met debatcentrum De Rode Hoed in Amsterdam, stond in 2022 in het teken van Ruslands oorlog tegen Oekraïne. Onder de titel 'The Russian war in Ukraine. Ukraine's fight for sovereignty and Europe' sprak de Oekraïense journalist Illia Ponomarenko, verslaggever bij de onafhankelijke krant *Kyiv Independent*, over de invasie van zijn vaderland en de vraag waarom die oorlog ook een Europese oorlog is.

De bijeenkomst werd gemodereerd door NOS-correspondent Kysia Hekster. De lezing was met ongeveer 450 bezoekers uitverkocht.

Zesde Oktoberlezing. Illia Ponomarenko en Kysia Hekster (rechts).

De eerste vijf Oktober Lezingen werden verzorgd door de Russische bestsellerauteur Boris Akoenin (filoloog/historicus), de Russische onderzoeksjournalist Andrej Soldatov (auteur van twee boeken over de FSB) en de Britse onderzoeker Eliot Higgins (van onderzoekscollectief Bellingcat), de econoom Sergei Guriev (SciencePo), de socioloog Jekaterina Schulmann en de journalist Galina Timtsjenko (Meduza).

f) Overige publieksbijeenkomsten

In samenwerking met Reka en Clingendael organiseerde RaamopRusland op 28 juni 2022 een netwerkbijeenkomst in Den Haag. Een medewerker zat een van de deelsessies voor en sloot de middag af met een gesproken column.

g) Activiteiten medewerkers extern

Medewerkers van RaamopRusland leveren regelmatig bijdragen aan programma's van audiovisuele media alsmede aan papieren en online media. De oorlog tegen Oekraïne leidde tot een explosie van verzoeken. Opvallend is dat ook de vraag vanuit Vlaanderen is toegenomen.

We bedienen onder meer de volgende Nederlandstalige media: NOS-Journaal, Nieuwsuur, EénVandaag, RTL Z, Hart van Nederland, Ter Zake (alle televisie). Radio 1 Journaal, Met het Oog op Morgen, Bureau Buitenland, Spraakmakers, Argos, Langs de Lijn en Omstreken, Nieuws&Co, De Nieuws BV, Nieuwsweekeind, OVT, BNR Nieuwsradio, Radio 2, 3FM, VRT (alle radio), De Dag, Europa draait door, Schotschrift, Perestrojkast (podcasts), Nu.nl, NRC Handelsblad, Trouw, De Volkskrant, Algemeen Dagblad, De Groene Amsterdammer, De Standaard, De Morgen en Knack.

Redacteur Hella Rottenberg publiceerde het boek *Z. Hoe Poetin Rusland weer groot wilde maken*.

h) Internationale contacten

We blijven samenwerken met instellingen die vergelijkbare doelstellingen hebben. RaamopRusland kan nog steeds putten uit het onderzoeksmateriaal van het Poolse instituut Centre for Eastern Studies (OSW) en Carnegie Politika, de opvolger van het Carnegie Center Moscow, dat op last van de Russische overheid is gesloten. We onderhouden tevens contacten met het Zentrum für Osteuropa- und internationale Studien (ZOiS), de Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik (DGAP), het verwante *Dekoder* in Duitsland, *Desk Russie* in Frankrijk. Voorts hebben we afspraken voor uitwisseling van artikelen met de Russische nieuwssite *Republic*, de Engelstalige site *The Moscow Times*, het Russisch/Engelstalige persagentschap *Meduza* en de relatief jonge tweetalige podia *Riddle Russia* en *The Bell*. We kunnen ook gebruik maken van de artikelen van think tanks als *Eurasianet*.

**Universiteit
Leiden**

3. PARTNERS

De belangrijkste partners van RaamopRusland zijn de Universiteit Leiden en Instituut Clingendael.

a) Universiteit van Leiden

De alliantie met de opleiding Russian and Eurasian Studies van de Universiteit Leiden, die in 2018 was gevormd, heeft zich in de jaren 2020/2021 niet verder kunnen ontwikkelen wegens de overheidsmaatregelen tegen de coronapandemie. Publieksevenementen bijvoorbeeld waren twee jaar amper mogelijk. Ruslands oorlog tegen Oekraïne stond revitalisering in het eerste post-covidjaar vervolgens in de weg. De samenwerking heeft zich daarom beperkt tot het volgende.

- Publicatie van artikelen van verschillende medewerkers van Universiteit van Leiden.
- Stageplek voor een student.
- Moderatie van een publieksbijeenkomst i.s.m. met The Moscow Times.

b) Instituut Clingendael.

Naar aanleiding van het voornemen van de regering om een Kennisplatform Rusland/Oost-Europa te faciliteren, is er in 2020 samenwerking tot stand gekomen tussen RaamopRusland en Instituut Clingendael. Gezamenlijk hebben we een plan voor dat kenniscentrum aangeboden aan het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het departement schreef vervolgens een Europese tender uit voor een breed platform voor zowel China als Rusland c.q. Oost-Europa.

Onder auspiciën van Clingendael hebben we vervolgens samen met het LeidenAsiaCenter een consortium gevormd dat deze tender heeft gewonnen.

In mei 2021 is de Russia-Eastern Europe Knowledge Alliance (Reka) met haar werkzaamheden begonnen. De tender bestrijkt drie jaar met de mogelijkheid van verlenging. In 2023 verwachten we uitsluitel over voortzetting op basis van de eerdere tendervoorwaarden.

De voornaamste werkzaamheden zijn reeds beschreven onder 1b.

c) Gieskes Strijbis Fonds

Zoals in de inleiding al beschreven werd RaamopRusland begin maart 2022 benaderd door het Gieskes Strijbis Fonds, waarmee eerder al verkennende contacten waren geweest. Deze stichting, die in 2003 is opgericht door Hennie Gieskes en Diedi Gieskes-Strijbis onder de naam Stichting Spaarne Fonds, wil projecten in een viertal sectoren ondersteunen: te weten in de sectoren natuur en milieu, medische wetenschap, kunst en cultuur alsmede democratie en rechtsstaat.

Volgens het bureau van het Gieskes Strijbis Fonds bewees Ruslands oorlog tegen Oekraïne dat RaamopRusland meer dan ooit bestaansrecht had. Het fonds wilde bijdragen aan de continuïteit van het platform. Om dat laatste te waarborgen is echter verbreding, vernieuwing én professionalisering van RaamopRusland onontbeerlijk. Na uitvoerige samenspraak besloot het Gieskes Strijbis Fonds deze ambities te ondersteunen. Tot begin 2026 zal het fonds financieel bijdragen aan dit project om RaamopRusland op een nieuwe leest te schoeien, zonder de bestaande kwaliteiten op te geven.

d) Wilhelmina E. Jansenfonds

Ook in 2022 was het Wilhelmina E. Jansenfonds onze belangrijkste partner voor de jaarlijkse Oktober Lezing. Het fonds, dat de culturele relaties tussen Nederland en Rusland wil bevorderen, heeft toegezegd de organisatie van de Oktober Lezing voor enkele jaren te financieren.

Daarenboven heeft het Wilhelmina E. Jansenfonds ons geholpen met een extra bedrag van € 5000 om de speciale rubriek 'Stemmen uit de oorlog' mogelijk te maken.

Andere partners.

Behalve met de partners van de Universiteit Leiden, Reka/Clingendael en Gieskes Strijbis Fonds werkt RaamopRusland nauw samen met cultureel debatcentrum De Rode Hoed in Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam.

4. ORGANISATIE.

a) Bestuur.

Het bestuur van de stichting RaamopRusland bestond in 2022 uit vier, merendeels, nieuwe leden.

- Voorzitter: Bram van Ojik (voormalig lid der Tweede Kamer);
- Secretaris/penningmeester: Jan Dirk Waiboer (bedrijfskundige, voormalig consultant in Rusland);
- Leden: Pepijn Gerrits (directeur Programma's van Oxfam Novib) en Jos Schaeken (hoogleraar Slavische en Baltische talen en cultuurgeschiedenis).

b) Kerngroep.

RaamopRusland beschikt over eigen werkruimte bij de opleiding Russian and Eurasian Studies van de Universiteit Leiden aan de Reuvenplaats 4 te Leiden.

○ *Dagelijkse gang van zaken.*

De dagelijkse werkzaamheden worden verricht door een kerngroep van intussen vijf mensen.

Hella Rottenberg en Laura Starink (beiden journalisten en slavisten) zijn primair verantwoordelijk voor de (eind)redactie van de website. Wabke Waaijer (slaviste) en Daan de Vries (student slavistiek) nemen zowel research als eindredactie voor hun rekening. Hubert Smeets (historicus en journalist) is eindverantwoordelijk voor alle werkzaamheden van de stichting.

Dankzij de steun van het Gieskes Strijbis Fonds kan RaamopRusland nu ook meerdere medewerkers met een ordentelijk arbeidscontract aantrekken. Vanaf de lente van 2023 zullen twee nieuwe jonge medewerkers het eindredacteurschap van de website en de zakelijke leiding op zich nemen.

○ *Arbeidsvoorwaarden.*

De medewerkers uit de kerngroep deden hun werk als zzp'er. Ze hebben daartoe, volgens een modelcontract van de Belastingdienst, een 'overeenkomst van opdracht' met de stichting gesloten. Sinds de zomer van 2021 deden de oprichters hun journalistieke werk pro bono. De andere medewerkers rekenen een bescheiden uurtarief en mogen tot maximaal 16 uur per week factureren. Vanaf 2023 kan RaamopRusland zijn medewerkers meer marktconform gaan honoreren.

○ *Stagiaires.*

Nu RaamopRusland een eigen kantoor heeft, heeft het ook de ruimte om stagiaires te laten werken en te begeleiden. In 2022 liepen Daan de Vries en Berend de Haas stage bij Raam op Rusland.

o *Medewerkers en vrijwilligers.*

Regelmatig melden zich vrijwilligers aan. Door de oorlog in Oekraïne heeft RaamopRusland in 2022 helaas niet of nauwelijks gebruik kunnen maken van hun diensten. De oorlog nam zoveel tijd in beslag dat we amper tijd hadden voor begeleiding.

c) Financiële administratie.

De jaarrekening over 2022 werd wederom gecontroleerd door T. Nooij van Finif te Amsterdam.

De financiële reserves die over 2022 zijn opgebouwd, zijn apart gezet voor de noodzakelijke journalistieke investeringen in de website in de jaren 2023-2025, die niet worden gedekt door de steun van het Gieskes Strijbis Fonds maar wel essentieel zijn voor het verbredingsproject.

Foto Oleg Klimov

De stichting RaamopRusland hanteert bij haar financiële beleid de volgende uitgangspunten.

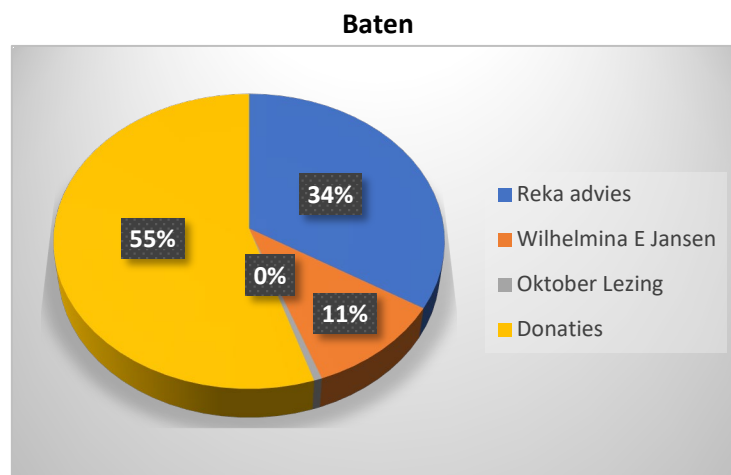
- o De procuratiebevoegdheid van de coördinator is beperkt tot maximaal € 500. Voor uitgaven van meer dan € 500 is een bestuursbesluit noodzakelijk.
- o Bij betalingen aan medewerkers met een zzp-overeenkomst met RaamopRusland geldt een scheiding tussen declaratie van geleverde diensten en uitvoering van de betaling ervan. Alle declaraties moeten worden goedgekeurd door de penningmeester, die zo nodig ook nog extra kunnen worden gefiatteerd door de voorzitter. De penningmeester draagt zorg voor de betaling.
- o Bij alle andere betalingen aan derden geldt het 'vier ogenprincipe', zowel bij de controle op de aard van geleverde als de afgenomen diensten of artikelen.
- o Honorering van bijdragen geschiedt zoveel mogelijk conform vaste tarieven.
- o Betaling van declaraties geschiedt op basis van facturen, per email overeengekomen opdrachten
- o We werken niet samen met auteurs of andere dienstverleners die we niet persoonlijk kennen.
- o Buitenlandse auteurs worden betaald via overboeking naar hun eigen bankrekening, na verificatie van hun persoonsgegevens en in overeenstemming met het beleid van Triodos Bank.
- o Betalingen via derdenrekeningen zijn niet toegestaan.
- o RaamopRusland voldoet aan de nieuwe wetgeving over de registratie van UBO's.

5. FINANCIËEL RESULTAAT 2022

a) Financiële basis.

De volgende partners en donateurs hebben RaamopRusland in 2022 financieel gesteund.

- Voormalige Stichting Rusland Bulletin. De resterende reserve van haar gift van € 212.500 was in 2021 nog ten dele ingezet ten behoeve van de lopende exploitatiekosten van RaamopRusland. In 2022 was dat dankzij de donaties en werkzaamheden voor Reka niet meer nodig.
- Russian and Eurasian Studies / Universiteit Leiden. Fysieke werkruimte, communicatiemiddelen en andere faciliteiten worden kosteloos aan ons ter beschikking gesteld.
- De werkzaamheden voor Reka zorgden voor iets meer dan € 30.000 aan inkomsten.
- Wilhelmina E. Jansenfond: een subsidie € 5.000 voor de Oktober Lezing van 2022 plus een extra gift van € 5.000 voor ons project 'Stemmen uit de oorlog'.
- Donateurs: giften van € 10 tot € 150 die per saldo optelden tot krap € 50.000 per ultimo 2022.

Percentuele verdeling inkomsten

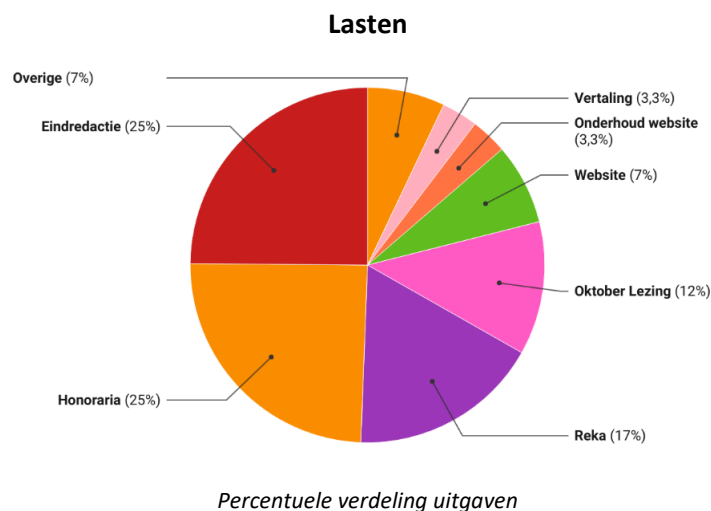
b) Resultaat 2022.

De kosten van onze werkzaamheden zijn in 2021 drastisch gedaald door het besluit van het oprichterstrio om het strikt journalistieke werk voortaan gratis te doen. De stichting RaamopRusland heeft in het kalenderjaar 2021 nog geen € 40.000 uitgegeven aan haar primaire werkzaamheden.

Deze uitgaven zijn gedekt door directe inkomsten uit giften door donateurs.

Het grootste deel van de uitgaven is bestemd geweest voor inhoudelijke bijdragen (ongeveer 90% voor redactie en artikelen van veelal buitenlandse freelance-auteurs. De technische en organisatiekosten bedragen slechts 5% en de algemeen overhead nog geen 1½ procent.

Vergeleken met 2021 was 2022 voor RaamopRusland in strikt financiële zin een goed jaar. Door de toegenomen inkomsten uit de donaties van onze lezers en het advieswerk voor Reka, die in totaal op € 90.477 uitkwamen, en de beperkte uitgaven van € 30.522 als gevolg van het besluit van het kernteam om hun redactiewerk voortaan pro-bono te doen, eindigde het jaar met positief resultaat van € 59.925. Dit bedrag is aan de reserve toegevoegd zodat RaamopRusland komende drie jaar een ruime voorziening heeft voor extra uitgaven jaar ten behoeve van vooral de journalistieke verdieping van de site en verbreding van het netwerk van medewerkers.

6. TOEKOMSTPERSPECTIEF.

RaamopRusland heeft in 2022 een breed fundament kunnen leggen waarop het platform de komende jaren kan voortbouwen. De drie initiatiefnemers uit 2016 zullen komende jaren hun kennis en ervaring zo lang als mogelijk en wenselijk is beschikbaar blijven stellen, maar achten het noodzakelijk dat nieuwe mensen zich over het platform gaan ontfermen teneinde RaamopRusland aan te passen aan de eisen van de tijd. Vier taken staan daarbij in 2023 en daarna centraal.

Ten eerste de verbreding van ons werk, zodat er meer aandacht kan komen voor Oekraïne, Belarus en andere oude Sovjetrepublieken die zich na nu eindelijk los willen maken van het Kremlin.

Ten tweede een platform blijven bieden aan al dan niet uitgeweken journalisten en publicisten die door het regime in Moskou worden bedreigd.

Ten derde het ontwikkelen van nieuwe publicatie- en communicatievormen naast het vernieuwen van onze klassieke website.

En ten vierde het professionaliseren van de organisatie van RaamopRusland om de eerste drie voorgaande taken uit te kunnen voeren en zo een stabiele exploitatiebasis te ontwikkelen.

Dankzij het Gieskes Strijbis Fonds kan RaamopRusland deze stappen zetten.

Bestuur en medewerkers van RaamopRusland
Amsterdam/Leiden, april 2023.